	โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่ หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 1/7 ฉบับที่ ข แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอด	ผู้ทบทวน : หน่วยงานห้องคลอด
ผู้จัดทำ : นางเสาวนีย์ ใฝ่จิต	ผู้อนุมัติ : ประธาน PCT	

ระเบียบวิธีปฏิบัติ เรื่อง การดูแลมารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติใน การดูแลมารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอดอย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้มารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอดสามารถผ่านเข้าสู่ระยะคลอดได้อย่างปลอดภัย

ขอบข่าย

มารดาทุกรายที่มาคลอดใน โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่คลอด

นิยามศัพท์

ระยะเจ็บครรภ์คลอดหมายถึง ระยะที่ผู้คลอดมีอาการเจ็บครรภ์คลอดสม่ำเสมอรวมถึงมีเริ่มมีการเปิดขยายของปากมดลูกจนถึงปากมดลูกเปิดหมด ซึ่งใช้เวลานานสุดในกระบวนการคลอดทั้งหมด ในครรภ์แรกใช้เวลาประมาณ 8-24 ชั่วโมง เฉลี่ย 12 ชั่วโมง ครรภ์หลังใช้เวลาประมาณ 4-12 ชั่วโมง เฉลี่ย 4 ชั่วโมง การดูแลในระยะนี้สำคัญมากเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสรีระอย่างรวดเร็ว จึงอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนต่อมารดาและทารกได้มาก ดังนั้นผู้ให้การพยาบาลต้องให้การดูแลที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์จากวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สนง.ปลัดกระทรวงสาธารณสุข: 2540โครงการ
 สวัสดิการ สบช. : การพยาบาลสูติศาสตร์ : กรุงเทพ ยุทธรินทร์ การพิมพ์

หน้าที่รับผิดชอบ

1. แพทย์ มีหน้าที่สั่งการรักษา ดูแลในรายที่มารดามีภาวะแทรกซ้อน
2. พยาบาล มีหน้าที่ให้การพยาบาลผู้ป่วย ช่วยเหลือ ดูแล ประเมินความผิดปกติที่เกิดขึ้น พร้อมรายงานแพทย์เวรทราบทันที
3. ผู้ช่วยเหลือคนไข้ ดูแลและมีความสุขสบายทั่วไป และเตรียมความพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมใช้

	โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่ หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 2/7 ฉบับที่ ก แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาระยะเจ็บครรภ์คลอด	ผู้ทบทวน : หน่วยงานห้องคลอด
ผู้จัดทำ : นางเสาวนีย์ ฝ้ายจิต	ผู้อนุมัติ : ประธานPCT	

วิธีปฏิบัติการให้การพยาบาลระยะเจ็บครรภ์

การดูแลทั่วไป	Latent Phase (Cx. 1-3 Cmms.)	Active Phase (Cx. 4-10 Cmms.)
	1. อาหาร	-รับประทานอาหารได้ทุก อย่าง -กรณีมารดาเหนื่อยอ่อนเพลีย ทานได้น้อย เจ็บครรภ์คลอด ยาวนานดูแลให้ 5%D/N/2 1000 ml iv drip 80 /hr
2. พักผ่อน	-พักผ่อนได้ตามความต้องการ	*พักผ่อนได้ในช่วงมดลูกคลายตัว *สร้างสัมพันธภาพเพื่อลดความวิตกกังวล
3. การออกกำลังกาย	*ลุกเดินไปมาได้	*นอนพักผ่อนบนเตียง
4. การปัสสาวะเอง	*ให้ปัสสาวะเองทุก 4 ชั่วโมง	*ให้ปัสสาวะบนเตียงโดยเสิร์ฟหมอนอน *ถ้าปัสสาวะไม่ออกใน 8ชม. ให้สวน ปัสสาวะทิ้ง

	โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่ หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 3/7 ฉบับที่ ก แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอด ผู้จัดทำ : เสาวนีย์ ไร่จิต	ผู้ทบทวน : หน่วยงานห้องคลอด ผู้อนุมัติ : ประธาน PCT

วิธีปฏิบัติการให้การพยาบาลในระยะเจ็บครรภ์คลอด

การดูแลทั่วไป	Latent Phase (Cx. 1-3 Cmms.)	Active Phase (Cx. 4-10 Cmms.)
	5.เทคนิคการช่วยผ่อนคลายความเจ็บปวดระยะเจ็บครรภ์คลอด	<p>*สอนวิธีการผ่อนคลายความเจ็บปวดโดยการหายใจและลูบหน้าท้องอย่างถูกวิธี</p> <p><u>การผ่อนลมหายใจ</u></p> <p>โดยเมื่อบดลูกเริ่มบีบตัวให้หายใจเต็มที่ 1 ครั้งโดยการหายใจเข้าทางจมูกลึกๆ และหายใจออกทางปากโดยการเป่าลมออกช้าๆ หลังจากนั้นเริ่มหายใจแบบลึกและช้าโดยใช้กล้ามเนื้อบริเวณทรวงอกเท่านั้น หายใจเข้าทางจมูกลึกๆช้าๆ โดยการนับจังหวะ 1-2-3-4-5 แล้วค่อยหายใจออก โดยผ่อนลมหายใจออกทางปากช้าๆ นับจังหวะ 1-2-3-4-5 ให้เป็นจังหวะตลอดระยะเวลาที่มดลูกบีบรัดตัว 1 นาทีเมื่อบดลูกเริ่มคลายตัวหายใจแล้วให้หายใจ</p> <p><u>การลูบท้อง</u></p> <p>วิธีปฏิบัติ : การลูบหน้าท้อง มี 2 วิธี คือ วิธีใช้มือสองข้าง และวิธีใช้มือข้างเดียว เมื่อหายใจเข้าออก 1 ครั้ง จะลูบหน้าท้องเสร็จ 1 ครั้ง พร้อมกัน</p>

	โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่ หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 4/7 ฉบับที่ ก แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาระยะเจ็บครรภ์คลอด	ผู้ทบทวน : หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล
ผู้จัดทำ : นางสาวนีย์ ใฝ่จิต	ผู้อนุมัติ : ประธาน PCT	

การดูแลทั่วไป	Latent Phase (Cx. 1-3 Cmms.)	Active Phase (Cx. 4-10 Cmms.)
		<p>1. วิธีใช้มือสองข้าง: วางมือสองข้างเหนือหัวหน้า ขณะหายใจเข้าใช้มือลูบผ่านขาหนีบ วนขึ้นไปตามด้านข้างของหน้าท้อง ด้านขวาและด้านซ้าย ไปบรรจบกันที่ข้อมดลูก และลูบลงมาตามแนวกลางหน้าท้อง จนถึงหัวหน้าขณะหายใจออก</p> <p>2. วิธีใช้มือข้างเดียว : วางมือข้างใดข้างหนึ่งเหนือหัวหน้า ส่วนอีกข้างหนึ่งไว้วางไว้ข้างลำตัว ขณะหายใจเข้า ลูบมือผ่านขาหนีบ วนขึ้นไปตามด้านข้างของหน้าท้องถึงข้อมดลูก และลูบวนไปอีกด้านหนึ่ง จนถึงหัวหน้าขณะหายใจออก</p>

	โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่ หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 5/7 ฉบับที่ ก แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอด	ผู้ทบทวน : หน่วยงานห้องคลอด
ผู้จัดทำ : นางเสาวนีย์ ฝ้ายจิต	ผู้อนุมัติ : ประธาน PCT	

การดูแลทั่วไป	Latent Phase (Cx. 1-3 Cmms.)	Active Phase (Cx. 4-10 Cmms.)
	6. การป้องกันอุบัติเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> *แนะนำให้ระมัดระวังเมื่อเข้าห้องน้ำ *ดูแลห้องน้ำไม่ให้ลื่น โดยการทำความสะอาดไม่ให้มีตะไคร่น้ำบริเวณพื้นห้องน้ำ
7. การให้ข้อมูลขณะรอคลอด	<ul style="list-style-type: none"> *แนะนำให้ทราบความก้าวหน้าการคลอดเป็นระยะๆ และเมื่อตรวจพบอาการผิดปกติ *บอกแผนการรักษาเป็นระยะๆตามอาการเปลี่ยนแปลงผู้ป่วย *สอนวิธีการเบ่งคลอดที่ถูกต้อง 	<ul style="list-style-type: none"> *บอกความก้าวหน้าการคลอดให้ทราบเป็นระยะๆ *แจ้งแผนการรักษาและอาการผิดปกติที่เกิดขึ้น *การผ่อนคลายความเจ็บปวด
8. ท่านอนมารดาขณะรอคลอด	<ul style="list-style-type: none"> *นอนตะแคงซ้ายเพื่อให้เลือดไปเลี้ยงมดลูกได้ดีขึ้น หรือตามความถนัดของผู้ป่วย 	<ul style="list-style-type: none"> *นอนตะแคงซ้ายเพื่อให้เลือดไปเลี้ยงมดลูกได้ดีขึ้น หรือตามความถนัดของผู้ป่วย พลิกตะแคงตัวไปมาก็ได้

	โรงพยาบาลศรีเมืองใหม่ หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 6/7 ฉบับที่ ก แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาระยะเจ็บครรภ์คลอด	ผู้ทบทวน : หน่วยงานห้องคลอด
ผู้จัดทำ : นางสาวนีย์ ฝ้ายจิต	ผู้อนุมัติ : ประธาน PCT	

การดูแลทั่วไป	Latent Phase	Active Phase
	(Cx. 1-3 Cmms	(Cx. 4-10 Cmms.)
2. การดูแลเฉพาะที่ 1. Record F.H.S	*ทุก 1 ชั่วโมง *ติด NST ตลอดในรายที่ได้รับยาเร่งคลอด , น้ำคร่ำผิดปกติ , FHS ไม่สม่ำเสมอ, ท้องป็นถี่เกินไป	*ทุก 15-30 นาที (drop tone) *ติด NST ตลอดในรายที่ได้รับยาเร่งคลอด , น้ำคร่ำผิดปกติ , FHS ไม่สม่ำเสมอ, ท้องป็นถี่เกินไป
2. จับ Contraction	*ทุก 1 ชม.จับนาน 10 นาที / ชั่วโมง *ติด NST ตลอดในรายที่ได้รับยาเร่งคลอด , น้ำคร่ำผิดปกติ , FHS ไม่สม่ำเสมอ, ท้องป็นถี่เกินไป	*นาน 5 นาที /15- 30 นาที *ติด NST ตลอดในรายที่ได้รับยาเร่งคลอด , น้ำคร่ำผิดปกติ , FHS ไม่สม่ำเสมอ, ท้องป็นถี่เกินไป
3. PV	*ทุก 4 ชั่วโมงหรือเมื่อมีอาการเปลี่ยนแปลงเช่น น้ำเดิน , ท้องป็นถี่มารดาเจ็บท้องมาก ,FHS ผิดปกติ	*ทุก 2 ชั่วโมงหรือตามอาการของผู้ป่วยเช่นท้องป็นถี่ๆ มีน้ำเดินมารดาอยากเบ่งตลอด ,FHS ผิดปกติ
4. Record V/S	*ทุก 4 ชั่วโมง ยกเว้นในกรณีมีความผิดปกติของสัญญาณชีพเช่น case PIH , APH , ,มารดามีไข้หนาวสั่น เป็นต้น	*ทุก 4 ชั่วโมง ยกเว้นในกรณีมีความผิดปกติของสัญญาณชีพเช่น case PIH , APH , ,มารดามีไข้หนาวสั่น
5.การเจาะถุงน้ำ	****	Cx dilate 5cms, eff100% ,MI ,0 *เจาะถุงน้ำเพื่อประเมินสภาพน้ำคร่ำ ถ้าพบระดับ moderate-thick meconium รายงานแพทย์ทราบ

	โรงพยาบาลศิริราช หน่วยงานห้องคลอด - ห้องผ่าตัด ระเบียบปฏิบัติที่ : PR-LR-003	หน้า 7/7 ฉบับที่ ก แก้ไขครั้งที่ 1 วันที่ 11 ตุลาคม 2559
	เรื่อง : การดูแลมารดาในระยะเจ็บครรภ์คลอด	ผู้ทบทวน : หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล
ผู้จัดทำ : นางสาวนีย์ ฝ้ายจิต	ผู้อนุมัติ : ประธาน PCT	

การดูแลทั่วไป	Latent Phase (Cx. 1-3 Cmms	Active Phase (Cx. 4-10 Cmms.)
	3. เมื่อพบอาการเหล่านี้ต้องรายงานแพทย์	มดลูกเปิด 1-3 ซม.นาน เกิน 8 ชม. (in labour) *F.H.S ผิดปกติ(< 120 หรือ > 160/min) *มีน้ำเดินหรือมีไข *การหดตัวของมดลูกไม่ดี